

Povzetek jezikovnega pogovora 31. 3. 2015

temperature med 5 in 10 °C

Ponovno smo se pomudili pri izražanju razpona vrednosti z zvezama **med – in** in **od – do**, torej ob vprašanju, ali je v primerih, kot sta **temperature med 5 in 10 °C** in **temperatura od 5 do 10 °C**, števnik treba sklanjati [temperatura **med petimi in desetimi stopinjami, od petih do desetih stopinj**] ali jih ni treba [temperatura **med pet in deset stopinj, od pet do deset stopinj**].

Menimo, da lahko takrat, ko se je po številniku mogoče vprašati z vprašalnico **koliko** (temperatura koliko), upravičimo tudi **nepregibanje**. Po našem mnenju gre v takih primerih za prislovno rabo, prislovi pa so nesklonljivi. Prislov je lahko rabljen tudi kot imenski prilastek (od vrednosti **pet** do vrednosti **deset** stopinj), to svojo stavčno vlogo pa opravlja tudi ob izpustu takega jedra (od /.../ **pet** do /.../ **deset** stopinj). Sem spadajo še zgledi: **kazen** (zapora s trajanjem) **od tri do petnajst let** (čepprav lahko sprejmemo, vendar ne kot edino pravilno, tudi **kazen od treh do petih let**, nikakor pa ne z mešanjem teh dveh možnosti, kot je bilo nedavno zapisano v enem od časnikov: **kazen od treh do petnajst let**), **starost od enajst do devetnajst let ...**

Glavni krivec za negotovost pri primerih s starostjo je morda začetna starost, od rojstva, torej od starosti nič (od prve ure, prvega dneva, prvega meseca, ko gre za starost eno uro, en dan, en mesec ...) do starosti eno leto/enega leta. Morda tudi zato, ker se tu (to velja predvsem pri starosti in pri omembi časa) ves čas prepletata glavni in vrstilni števniki (ena/prva ura, eno/prvo leto).

tek na 200 m

O sklanjanju se sprašujemo tudi pri zgledih, kot je **Preizkusil se je v teku na 200 m – [na dvesto metrov ali na dvesto(tih) metrih]**?

Gre za atletske disciplino, za tek na razdalji 200 metrov, pri čemer lahko besedo razdalja tudi izpustimo. Pri teh poimenovanjih disciplin je pravilno nesklanjanje tega števnik (na dvesto metrov), tudi zato, ker bi se **na dvesto(tih) metrih** lahko razumelo na več načinov: tudi kot nadmorsko višino 200 metrov in kot samo končno razdaljo (200) in ne celotnega teka od nič do 200 metrov, npr. Pri teku je že na 200 metrih čutil veliko utrujenost, preteči pa jih je moral še 400.

vozila, težja od 3,5 t

Še en zgled z vrednostjo: **vozila, težja od 3,5 t** – kako to preberemo: [težja od tri tone in pol ali od treh ton in pol]?

Če se vprašamo težja od **koliko**, bi odgovorili: težja **od tri tone in pol**. Če se vprašamo po primerjavi, **težja od česa (težja kot kaj)**, pa pride v poštev sklanjanje (težja **od treh ton in pol**). Vendar lahko zvezo **težja od** še malo analiziramo: **težja od = težka več kot**, pri tej zvezi pa je edino smiselno: **težka več kot tri tone in pol**. Bi lahko bila ta pretvorba dodatna potrditev, da je pravilna odločitev za nesklanjanje tudi pri sopomenski zvezi: **težja od tri tone in pol**, ob že omenjeni vprašalnici **koliko**? Zanesljivo je vsaj to, da še najbolj »sedi« zveza **več kot** – z nesklanjanim številnikom: **težka več kot tri tone in pol**.

3,6 km – [tri cela/cele/celih šest (desetink) kilometra]

Spet smo razpravljali o branju decimalnega zapisa, kajti oviro pri sprejemanju preprostega pravila, da so v slovenščini številke v zbornem jeziku ženskega spola in da to velja tudi za decimalna števila, predstavlja logicizem, češ, ne moremo reči **tri cele šest litra**, ko pa je liter moškega spola. A ujemanje

števnika in samostalnika po spolu velja samo za cela števila. Štejemo (zborno) ena, dve, tri, štiri; litre bi šteli en liter, dva litra, trije litri, štirje litri.

Ko pa imamo decimalno število, postane jedro številkega izraza posamostaljeni zaimsek **cel**, njegova ženska oblika **cela**, v številu pa se prilagaja številniku: **ena cela, dve celi, tri cele, štiri cele, pet celih ... Števniki**, ki nimajo ene same oblike za vse spole (ena, dve, tri, štiri), so zato obvezno v obliki za ženski spol, **enota**, torej to, kar štejemo, pa je v rodilniku **ednine: tri cele šest (desetink) kilometra ... Ena cela, dva cela, tri cela ...** je pogovorno, **ena celih, dva/dve celih, tri celih ...** pa je očitno neka umetna tvorba, narejena brez pravega premisleka, samo da se izognemo pogovornemu, ali pa je narejena po analogiji za števila, večja od štiri, ki zahtevajo ob sebi samostalnik v rodilniku. Za dokaz, da logicizem pogosto ne vodi do jezikovno pravilne rešitve, pa tile zgledi: **prišli sta več kot dve** mački in **prišli sta manj kot dve** mački (v nobenem primeru nista dve, a imamo vseeno obakrat dvojino – povzeto po dr. Orešniku); **prišel je sto en** dalmatincev (število je sto ena, kar je v logiki množina, a je v slovenščini ob takem številniku pravilna le ednina).

Moški spol – slovnično nezaznamovan spol

Ker smo govorili o jezikovni logiki, smo se spomnili še slovnične nezaznamovanosti moškega spola v slovenščini. To pomeni, da **kadar združujemo samostalnike različnega spola, prevlada moški spol:**

Pasla sta se tele in krava/krava in bik/bik in tele.

Kaj pa se zgodi, če gre za **različne samostalnike srednjega spola?**

V tej točki sta se **stikala morje in nebo** (proti: stikali dve morji). Na sliki sta **bila dekleta in žrebe** (proti: bili dve dekleti). **Priskakljala sta tele in žrebe** (= priskakljala sta tele Den in Dan, proti: priskakljali sta dve teleti). Najbolj sta se **svetila letalo in kolo** (proti: sta se svetili letali). Na mizi sta **ležala rumeno in zeleno jajce**. (proti: Na mizi sta **ležali dve jajci**, rumeno in zeleno.)

Po posluhu se zdi, da tudi ko združujemo različne samostalnike srednjega spola, namesto pričakovanega srednjega spola v dvojini ali množini prevlada moški spol povedka.

O tem je pisal Rado Lenček v Slavistični reviji 20 (1), 1972. Raba res izkazuje prevlado moških glagolskih oblik, a to še ne pomeni, da je v slovenščini moški spol nezaznamovan v vseh položajih.

dostopno **pol milijardi uporabnikov**

Prebrali smo lahko, da je nekaj dostopno **pol milijardi uporabnikov**. Tu je nekaj narobe s skloni – **pol** zahteva ob sebi rodilnik ednine, ne glede na to, kateri sklon zahteva ob sebi glagol, torej je pravilno le **pol milijarde – dostopno pol milijarde ... koga? ... uporabnikov**. **Ali pa morda: dostopno pol milijarde uporabnikom, kot pri nedoločnem številniku mnogo – dostopno mnogo uporabnikom?** Za določitev prave oblike (sklona) jedra (uporabnik) ob številniškem levem prilastku si pri večjih številih in nedoločnih številih lahko pomagamo tako, da za preizkus namesto števila, ki ga skušamo pravilno uporabiti, z našim jedrom sklanjamo številnik **pet**, torej (pet **uporabnikov**, ni petih **uporabnikov**; dostopno **petim uporabnikom** >> dostopno **dvajsetim/mnogo/nekaj uporabnikom**, vidim pet **uporabnikov**; pri petih **uporabnikih**, s petimi **uporabniki**). Za števnik z milijon, milijarda, bilijon ... pa to ne velja, in to prav zaradi delov milijon, milijarda ..., ki so že sami samostalniki. Tak samostalnik (ena **milijarda**) je zato jedro številkega izraza, to, kar štejemo, pa postane enota – navedena je za številskim izrazom, kot desni neujemalni prilastek, in sicer v rodilniku množine. Ker po zvezi **pol milijarde uporabnikov** ne moremo vedeti, za kateri sklon gre, je tu številniški del očitno prepustil vplivajsko moč za določitev sklona povedkovemu določilu – dostopno **pol milijarde uporabnikom**.

Več o našem razmišljanju o (ne)potrebnosti pregibanja številnikov je zapisano v povzetku našega pogovora o količinah in števnikih, z dne 4. 3. 2014. Za ilustracijo, kaj vse uspe ustvariti piščočim in

govorečim, pa še tale zgled: več kot **3000 let in pol**. Kaj naj bi to pomenilo? Tri tisoč let in šest mesecev (= pol leta) gotovo ne.

mного, veliko in dosti; mnog, številen; številčen

Naša naslednja postaja so bili tokrat nedoločni količinski števniki **mного, veliko** in **dosti** in pridevniške besede **mnog, številen** in **številčen**. Zdi se namreč, da je v internih lektorskih navodilih v zvezi z besedo **mного** nekaj svetovano, in to najverjetneje zaradi pravopisne opombe, da je uporaba nedoločnega količinskega števnik **mного**, v pomenu **veliko, dosti**, *neobčevalna*. To je za nekatere znak, da je števnik **mного** nujno nadomeščati z navedenima sopomenkama. A pravopisne navedbe ne govorijo o tem, da bi bil števnik **mного** napaka, vsaj dokler ga ne pregibamo:

SP: mnógo2 -- nedol. količ. štev. neobč. *dosti, veliko*: ~ ljudi je bilo na pogrebu; ~, •~im sorodnikom je pomagal

Navedba: **mного, mnogim sorodnikom** malo zmede, ko proučimo razlago v SSKJ, pa postane jasno, da bi bilo v pomenu *velikemu številu sorodnikov* pravilno **mного sorodnikom**. Do negotovosti prihaja zato, ker imamo ob nedoločnem količinskem števniku **mного** tudi nedoločni količinski zaimek **mnog**, ob katerem je v pravopisu navedena sopomenka **marsikateri**, SSKJ pa ga razlaga s: *ki izraža veliko število oseb, stvari*, torej **mnog** sorodnik; množina pa je **množi** sorodniki ... **mnogim** sorodnikom, v pomenu **marsikateremu** od sorodnikov. **Mного** sorodnikom in **mnogim** sorodnikom torej ne pomeni čisto istega.

S prislovno rabo (*mного – mer. prisl.*) ni verjetno nikjer težav (*mного sem pretrpela, pa vendar vse zmogla; mnogo prelep; mnogo preveč*), pozorni pa smo postali pri pravopisnem zgledu prvega pomena besede **mного**:

mnógo1 -- s, poj. Z ~ delavcev mu je uspelo. *Je zgled zanesljivo pravilen, ni pravilno: z mnogo delavci?*

In ker pravopis napotuje na besedi **veliko** in **dosti**, smo preverili še **tidve**:

velíko1 -- s, poj. ~ je bilo porabljenega

velíko2 -- nedol. količ. štev. Zbralo se je ~ ljudi; ~ lepote; z ~ truda zgraditi svoj dom; spis z ~ napakami

velíko3 mer. prisl. ~ brati, se gibati; ~ bolj, več; ~ večja poraba

velíko4 povdk. Dva milijona, to res ni bilo ~

V SSKJ najdemo še podatek, da izraža prislov **veliko** poleg velike količine ali mere še – predvsem s primernikom – visoko stopnjo (*veliko bolj se boste morali potruditi; nova pot je veliko krajša; veliko večja poraba energije / zaslužek je veliko premajhen; prim. največ, več, velik, veliki*).

Danes se zdi beseda **veliko** v primerjavi z **mного** in **dosti** najbolj nevtralna – **mного** kot da ima malo patine, je nekam papirnat, neživljenjski, **dosti** pa se nam zdi preveč domač, in se mu zlasti v javnem nastopanju, kjer jezik že mora biti bolj fin, drugačen kot doma, marsikdo izogiba. Kot vidimo v pravopisu, je tak odnos nepotreben. Paziti moramo samo, da nas ne zanese v pregibanje števnik **dosti** (•z *dostimi ljudmi* se je srečal). Sicer pa je števnik **dosti** med vsemi tremi tudi pomensko najbogatejši, saj izraža *veliko količino ali mero*; v *nikalnih stavkih majhno mero*; navadno s primernikom izraža *visoko stopnjo*; *izraža količino, mero, ki ustreza, zadošča*; ekspr. izraža *mero, ki je ni dovoljeno preseči*. *Ob tem pa ima tudi bogato frazeološko gnezdo* (• ekspr. povesod ga je dosti *povesod ga lahko srečaš*; pog. njega je res dosti *je velik, močen*; ekspr. tega ne malo ne dosti ne razumem *prav nič*; star. ne mara zanj malo in dosti ne *prav nič*; tu je dosti dela — malo jela; preg. dosti psov je zajčja smrt *dosti sovražnikov vsakogar ugonobij*).

Če bi se bilo treba prislovu/števniku **dosti** kje odpovedovati, bi v pravopisu to pisalo, beremo pa le:

[dôsti](#)¹ -- s, pojm. ~ je bolje kot preveč

[dôsti](#)² -- nedol. količ. štev. ~ fantov, jablan, koles; ~ sorodnikom je pomagal; Z ~, •~imi ljudmi se je srečal

[dôsti](#)³ mer. prisl.

1. Do odhoda je še ~ časa; ~ delati; To ga ne bo ~ prizadelo
2. Zdaj je ~ boljši; Z avtomobilom se pride ~ prej
3. ~ si star, da lahko razumeš; ~ je tega čakanja; ~ dolgo ste spali, takoj vstanite

[dôsti](#)⁴ povdk. Tonetu je bilo ~ do posestva; ~ ji je bilo spletk; Zdaj mi je pa ~ | Naveličan sem |

Kar povprek nadomeščati besede **mного, mnogi in dosti z veliko in številni torej ni smiselno, zgledi v pravopisu pa bi bili mogoče res lahko nazornejši.**

Pomensko je enakovredno, če rečemo: **mного** ljudi (mного = velika količina), **veliko** ljudi ali **dosti** ljudi, skoraj enako je, če rečemo **številni** ljudje, pridevnik **številčen** pa pomeni nekaj povsem drugega – **številčen** je **nanašajoč se na številke**, zato je pogosta raba kot npr. **številčna družina** napačna; pravilno je **velika družina** ali pa **družina z veliko/mного/dosti/številnimi člani**, nikakor pa ne **številčna**. Pridevnik **mного** pa pomeni isto kot **marsikateri**.

Za malo razmišljanja o ustreznosti teh besed pa še angleški stavek: **Many books make life easier**. Kaj bi bil ustrezen prevod – **mного/dosti/veliko** knjig (velika količina knjig) ali prej **mного** knjige (**marsikatera** knjiga iz te množice)?!

Mnenje o rabi besede **mного** najdemo tudi [v svetovalnici](#) Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša.

izjemen in izreden

Lotili smo se še nekaj sopomenskih parov, ki jih lektorji različno sprejemamo (ker prihajamo iz različnih lektorskih šol?). A temeljna jezikovna priročnika (SP in SSKJ) popravljajta v smislu dosledne izbire ene same sopomenke ne podpirata, čeprav je poenotenje na ravni enega besedila, ene publikacije, ene hiše vendarle mogoče razumeti in sprejeti. Prenašati to na dosledno preganjanje posamezne besede vedno in povsod pa ni smiselno.

Tak par sta npr. pridevnika **izjemen** in **izreden**, ki sta v enem pomenu popolni sopomenki – **tak, ki se ne ujema, ni v skladu s splošnim, navadnim**: izjemen položaj// ekspr. **ki po pomenu, kakovosti presega splošno, navadno**: podeliti nagrado za izjemne dosežke. Pridevnik **izreden** pa ob tem pomeni še tak, **ki ima zaželeno lastnost, kakovost v najvišji meri**: izredna gibljivost sestavnih delov – zgledi iz pravopisa: izreden pojav; poud. ~ človek |ki zelo izstopa po pomembnosti, vrednosti|, nenadomestljiv pa je tudi v stalnih besednih zvezah: **izrédni** dopust; ~ profesor.

Že Pleteršnik (SSKJ) pozna oba – **izjémen**, -mna, *adj.* exceptionell, Ausnahms, in **izrédén**, -dna, *adj.* außergewöhnlich, außerordentlich

Naj torej še naprej živita oba!

mogoč in možen ... mogoče in možno

Pogovarjali smo se tudi o našem odnosu do para **možen** in **mogoč**. Po zapisanem v SP in SSKJ dobimo občutek, da ima pridevnik **mogoč** že od nekdaj nekaj prednosti, saj razlagata oba priročnika pridevnik **možen** s sopomenko **mogoč** (čeprav bi kakega strogega purista morda vleklo v nasprotno smer, zato ker imajo enak pridevnik tudi južnoslovanski jeziki, **moguć**). A če začneš vse **možno** odstranjevati, lahko začne besedilo zveneti tuje, neživiljenjsko, npr. **možne** rešitve > **mogoče** rešitve. Ker ne gre za besedo, ki bi bila v pravopisu označena kot napaka, se, kadar se nam jo bo zahotelo odstraniti, preganjati, zamislimo; vprašajmo se, ali jo je res treba zamenjati in ali ne velja to pravopisno usmerjanje morda bolj za povedkovniško rabo, kjer pa se v lektorskih krogih večinoma res **sledi pravopisni pomenski razlagi in se možno zamenjujejo z mogoče (možno > mogoče se je učiti vsak dan)**.

ostali, drugi in preostali

Obravnavali smo še pridevnike **ostali**, **drugi** in **preostali**. Če sledimo pravopisnemu napotku (vse **ostale** → **druge**), pridevnik **ostali** nadomeščamo z **drugi**, po potrebi (da se pridevnik **drugi** ne ponavlja pre pogosto) pa tudi s **preostali**. Izjema, ko pridevnika **ostali** ne nadomeščamo, so stalne besedne zveze, npr. žalujoči ostali. Enak napotek zasledimo **v svetovalnici ISJFR**.

neujemalni levi prilastek – golf igrišče, Opel Astra, Anton Podbevšek teater, Kafe teater

Naslednjo težavo – neslovensko zgradbo, neujemalni (samostalniški) levi prilastek – smo samo omenili kot vedno bolj kipečo tujo skladiščno grožnjo, ki ji lektorji sami nismo kos. Povedni zgledi so: **golf igrišče, ragbi reprezentanca, telemark smučanje, vikend paket, powerpoint predstavitev, SMS sporočila, opel astra ...**

Kako se s tem boriti, koliko časa se bomo še lahko upirali – ne vemo. Nekateri predlagamo piscem bolj slovenske rešitve (**igrišče za golf, golfišče, ragbijska reprezentanca, smučanje v tehniki telemark, paket (za) vikend, predstavitev powerpoint ...**). Pri **SMS sporočilih** je lahko **sporočilo** sploh odveč, saj že sama kratičnica, njena slovenska ustreznica, vsebuje ta pomen – **skrajšano mobilno sporočilo** –, poimenovanja avtomobilov in podobni drugi primeri pa kažejo, kdo pri nas najbolj vpliva na jezikovni razvoj – oblikovalci in zaposleni v marketingu pogosto bolj kot jezikoslovci, saj imajo prav oni velikokrat glavno vlogo tudi pri odločanju o spolih in sklonih izbranih besed. Zato pa beremo in poslušamo reklame o npr. **novi Opel Astri** in **novem Toyota Priusu**, čeprav bi se spolska oblika pridevnika (v slovenščini) vedno morala ravnati po prvem samostalniku za takim pridevnikom. V **vlogi levega prilastka** je v slovenskem jeziku namreč lahko (vsaj bil) samo **ujemalni pridevnik** (ne pa tudi samostalnik), torej bi se to moralo glasiti o **novem Oplu Astri** in **novi Toyoti Priusu** ali pa, če bi prvi samostalnik spremenili v svojljni pridevnik, o **novi Oplovi Astri** in **novem Toyotinem Priusu**. Enako je pri poimenovanjih športnih klubov – vsi poznamo košarkarski klub z imenom **Union Olimpija**, redki pa ob tem imenu razmišljajo o jezikovnih težavah, ki jih tako sestavljeno ime povzroča. Pravo ime kluba, Olimpija, je zaradi odločilne vloge sponzorskega denarja postavljeno na drugo mesto, s tem pa postane jedro besedne zveze trenutni sponzor, pa čeprav bi si kdo želel drugače. Če ne bi šlo za denar, bi se lahko klub od ustanovitve do danes imenoval samo Olimpija. Ker pa sponzorji investirajo v klube zato, da je to zanje reklama, se mora sponzorjevo ime tudi slišati, in to na prvem mestu, in tako iz Olimpije dobimo pravzaprav Union, saj je v slovenščini, kot že rečeno, jedro prvi samostalnik in ne drugi ali pa morda še kak bolj oddaljen.

Posnemanje tuje zgradbe, morda zato, da bi bili pri tujcih bolj prepoznavni, imamo v primerih tipa **Ljubljana festival, Anton Podbevšek teater, Kafe teater ...**, kar bi v duhu našega jezika moralo biti

Ljubljanski festival ali pa morda **Festival Ljubljana, Gledališče** oziroma **Teater Antona Podbevška, Teater Kafe**. Ali je to samo odraz naše, slovenske težave, da nam je tuje ljubše od domačega?

boljše in bolje

Pri rabi primerniške in presežniške oblike je v praksi meja med prislovom in pridevnikom vedno bolj zabrisana, zato je prav, da na tem mestu najprej ponovimo malo teorije iz Toporišičeve slovnice (Slovenska slovnica, 2000, str. 409):

»Prislovi primerniške stopnje (in po njih tudi presežniške) so iz ustrezne stopnje pridevnika, imajo pa večinoma po dve obliki: eno enako obliki pridevnika (hujše, čistejše, višje), drugo, ki nima š za j (huje, čisteje) ali pa ne j za č ž š. V zbornem jeziku so bolj v rabi oblike brez š oz. j, v knjižnem in neknjižnem pogovornem pa narobe. V SSKJ se daje prednost oblikam nižje, višje, tišje, bolje.«

In še o rabi prislovov (str. 410–11):

»Prislovi se rabijo kot:

- prislovna določila /... /: Fant je **sila** priden. – **Grozno** lepa si danes. – **hudo** pretepsti, **kleče** moliti, delati **bolje**, **malo** se truditi, biti **doma**;
- povedkovo določilo: Besed je **dovolj**;
- imenski in prislovni prilastek: hoja **počasi**, gozd **spomladi**, pot **navzgor**, kapa **postrani**, tisti **tam**, stremljenje **kvišku**; tam **spodaj**, jutri **zjutraj**, včeraj **popoldne**;
- prislovno določilo mere ob pridevniku, prislovu, povedkovniku: **zelo** hladen, **popolnoma** lep, **zelo** težko, **precej** zgodaj, **grozno** daleč, **popolnoma** narobe ...; **kar** vseč, **zelo** hudo ...«

Pri izbiranju primerne primerniške in presežniške oblike pri pridevniku/prislovu **(naj)bolj(š)e** nimamo težav ali vsaj pomislekov samo pri obeh skrajnih možnostih, pri prislovnem določilu – **(naj)bolje** delam – in prilastku – **(naj)boljše** delo. Pri vseh drugih rabah pa se zborna in pogovorna tako zelo prepletata, da ni o pravilnosti izbire posamezne oblike čisto vedno povsem prepričan skoraj nihče. To se dobro kaže v pojavljanju enih in drugih oblik tudi v lektoriranih besedilih.

Kaj svetovati? Razmislimo o teoriji v Toporišičevi slovnici, sprašujmo se o stavčni vlogi in izbirajmo vprašalnice – vprašalnica **kako** zahteva prislov, vprašalnici **kaj** in **kakšen** pa pridevnik.

Za vajo ponujamo razmišljanje o tem, kaj bi uporabili v spodnjih primerih – **bolje** ali **boljše oz.** katero obliko primernika/presežnika besede v oklepaju:

Spočiti lahko delamo.

..... delati je prvi pogoj za večji uspeh.

....., da ne razmišljaš.

To je, kot ne uspeti.

To, da si zdrav, je, kot da si bogat.

Naj počutje je vedno naš cilj.

Na koncu pa še naj; Kar/To je **naj**

Počutil se je

Prisila ne deluje nič

Čim (**pogosto**) se počutimo čim (**dobro**)

To je (**enostavno**), (**učinkovito**), (**prijetno**), kot če delamo sami.

Ljudem bomo (**naj**)..... (**blizu**).

..... (**visoko**) razvite živali

..... (**težko/lahko**) dosegljivo

..... (**lahko**) travmatiziran bolnik

To je **naj**.....(**hudo**), kar se lahko zgodi.

Ali niso ti zgledi dober dokaz, da poznavanje pravil še ne pomeni, da se znaš vedno takoj (edino) pravilno odločiti?

mesto, za *katerega* : mesto, za katero

Ob pravi poplavi stavkov, ki jih uvaja oziralni zaimek **ki/kateri**, je med vrsto napak (glavna so povedi tipa: Dražil je psa, ki ga je ugriznil, namesto pravilnega: Dražil je psa in ta ga je ugriznil – [ker gre za zaporedno dogajanje in vzročno-posledično povezanost](#)) tudi [izbira spolsko neustrezne oblike tega zaimka](#), kot je v naslednjem zgledu:

Srečanje, za **katerega** se zanima vedno več ljudi, bomo letos organizirali v Stožicah.

Odnosnica [srečanje je srednjega spola, zato bi moral biti srednjega spola tudi zaimek](#) – srečanje, za **katero** (mesto, za **katero**; vprašanje, za **katero** ...).

Ker se nam je čas že iztekal, se ob tem nismo lotili še druge pogoste napake v takih povedih – [številskega neujemanja povedka takega odvisnega stavka s številom odnosnice nadrednega stavka](#):

Bil je eden od ljudi, ki **je** vedno **govoril** resnico. >>

Bil je eden od katerih ljudi? — Tistih, **ki so govorili** >> eden od ljudi, **ki so govorili** resnico.

meni je dobro – jaz sem dobro

Zadnji poudarek marčevskega pogovora pa naj velja za razmislek in morda za uvodno razpravo na našem naslednjem srečanju. Nekoč smo imeli v zavesti, da se pri nas reče: **meni se zdi dobro, zame je dobro, meni se zdi pomembno, zame je pomembno; počutim se dobro, slabo se počutim; to je za nas škodljivo**. Zdaj nas na vsakem koraku spremlja: **meni** je pomembno, **jaz** sem dobro, **bila je** slabo, **bodi (mi)** dobro, to je **vsem** škodljivo, **naravi** prijazno ... Jezikovni razvoj ali nekritično prevzemanje stavčne zgradbe ... od sosedov?

Povzetek je pripravila Darja Tasič.